

Naturreservatet Ombergs bokskogs DR

Skötselplan

Fastställd 1998

Länsstyrelsen Östergötland

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET OMBERGS BOKSKOGS DR

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn ska göras senast om 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats 1997 av Länsstyrelsen Östergötland i samråd med Assi Domän AB.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SID

<i>I ALLMÄN BESKRIVNING</i>	3
1. ADMINISTRATIVA DATA	3
2. GRUND FÖR BESLUT, SYFTE SAMT FÖRESKRIFTER	3
3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA	3
FÖRHÅLLANDEN	3
3.1 Naturförhållanden	3
3.2 Tidigare markanvändning och kulturhistoria	7
3.3 Nuvarande markanvändning	7
3.4 Tillgänglighet	7
3.5 Slitage- och störningskänslighet	7
3.6 Källuppgifter	7
<i>II PLANDEL</i>	8
1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK	8
1.1 Övergripande mål	8
1.2 Generella riktlinjer	8
1.2.1 Skötsel av skogsmark	8
1.2.2 Jakt	8
1.2.3 Utmärkning av reservatets gräns	8
2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV	9
2.1 Övergripande mål	9
2.2 Riktlinjer och åtgärder	9
2.2.1 Anordningar för besökare	9
2.2.2 Renhållning	9
2.2.3 Information	9
3 TILLSYN	9
4 UPPFÖLJNING OCH INVENTERINGAR	9
5 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	9

I ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

(Se reservatsbeslutet).

2. GRUND FÖR BESLUT, SYFTE SAMT FÖRESKRIFTER

(Se reservatsbeslutet).

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Geologi och topografi

Området sluttar mer eller mindre kraftigt ned mot Vättern i söder. Den högsta delen vid vägen ligger 135 m över havet och den nedre kanten vid Vättern ca 85 m över havet. Höjdskillnaden är således ca 50 m. Nere vid Vättern går urberget i dagen och bildar en klippstrand. Klippstranden ofta är brant sluttande och moränen är bortspolad och bildar ett strandhak. Höjdskillnaden är störst i nordvästra delen. Jordlagren utgörs av en sandig och mullrik morän med ett stort inslag av block. Moränen i sluttningen är formad av inlandsisen och av smältvatten. Högsta kustlinjens (HK) nivå är ca 138 m ö h på södra delen av Omberg och således ligger området under HK. En mindre bäck rinner ned till Vättern och här har mindre "ravin" med 2-3 meters djup bildats. Intill vägen finns ett flackt parti som troligen varit åker.

Vegetation

Området domineras av bokskog med ett relativt stort inslag av ek och alm. Enstaka ask, lönn, fågelbär, oxel, tall, gran och idegran förekommer också. De sistnämnda förekommer framförallt nere vid Vätternstranden. Här är också skogen äldre eftersom denna del varit domänreservat sedan 1946. De äldsta träden är 200-300 år. Här finns de riktigt grova bokarna och ekarna. Flera bokar har tidigt grenat upp sig. Somliga bjässar har sju grova stammar. Här finns också en hel del döda stående och liggande träd, fr a ek och bok. I norra och nordöstra delen av området är bokskogen yngre. Många bokar har ristningar i barken.

Buskskiktet domineras av alm, bok och hassel. Enstaka enar, hägg, hagtorn och nypon finns nere vid Vättern. I östra delen finns skogstry, måbär, apel och rönn .

I den skuggiga miljö som en bokskog utgör är fåltskiktet svagt utbildat. Floran är dock rik eftersom moränen är mull- och kalkrik. Vanliga arter är vitsippa, blåsippa, liljekonvalj, ramslök, tandrot. Här finns också skogsstarr, gulsippa, trolldruva och ormbär. Den sällsynta kala knipproten (hotkategori 3) förekommer i området. Arten övervakas genom Floraväktarna i länet. 1991 noterades hela 55 ex i reservatet. Senare har antalet varit betydligt lägre (5 ex 1993, 24 ex 1995, 6 ex 1996 och 12 ex 1997).

I sydöstra delen av området är variationen i fältskiktet större eftersom boken inte dominerar trädskiktet totalt och närheten till odlingslandskapet inverkar. Här förekommer svalört, vårlök, kirskål, smånunneört, lundgröe, brännässla, maskros, majsörblomma, desmeknopp, stinknäva, snärjmåra, hässlebrodd, buskviol och nässelklocka. Här finns också ett bestånd av gemsrot som troligen är en kulturflykting från Ellen Key's Strand, som ligger intill.

Nere vid Vätternstranden är det varmare och ljusare och fältskiktet har en tätare gräsvål. Här finns gullviva, bergslok, vårfryle, vispstarr, spenört, stor blåklocka, svinrot, sötvedel, olvon, häckvicker, gullris, långsvingel, gökärt, akleja, darrgräs, ärenpris, vitmåra och tibast.

Nere vid klippstranden finns bl a sandmaskros.

Lavflora

Lavfloran på grova träd (bok, ek och alm) i det område som varit domänreservat har undersökts av Anders Nordin i juni 1996. Han fann fyra rödlistade arter och två signalarter. Funna rödlistade arter och signalarter anges nedan:

Rödlistade lavar

Bacidia rosella, rosa lundlav, Hotkat. 2: enstaka på alm i domänreservatets centrum.

Biatorrella monasteriensis, klosterlav, Hotkat. 4: enstaka på almbas i södra delen och på bokbas i norr.

Lecanora glabrata, bokkantlav, Hotkat 4: på en del bokar.

Ramalina baltica, hjälmbrösklav, Hotkat 4: sparsam på några ekar i domänreservatets centrum.

Signalarter

Arthrobia spadicea, glansfläck, S2: sparsam på bokbaser

Bacidia rubella, lönnlav, S1: sparsam på alm i hela området

Svampflora

Under 1979 - 1984 undersökte G. Tyler (1985) storsvampfloran i Ombergs bokskogar och jämförde denna med skånska bokskogar. Ett undersökningsområde var en 1,5 ha stor yta inom reservatet. Totalt hittades 104 arter här. Av dessa var tre rödlistade, nämligen röktrattskivling *Clitocybe inornata*, liten stinksvamp *Mutinus caninus* och rodnande musseron *Tricholoma orirubens*. Mest anmärkningsvärd för Ombergs bokskogar är den allmänna förekomsten av sidenkantad vaxskivling *Hygrophorus leucophaeus* och den rikare trädskivlingfloran *Inocybe*. Intressant är också förekomsten av mjölgråskivling *Tephrocybe rancida* och *Tricholoma myomyces* som nästan aldrig ses i den skånska bokskogen (Tyler 1985). Svampfloran i reservatet var relativt lik den för övriga bokskogar på berget. Broskskivlingar var dock typiska liksom koralltaggschamp *Hericium ramosum*, anisdoftande sågbladsskivling *Lentinellus cochleatus*, fjällig tofsskivling *Pholiota squarrosa*, blågrå sköldskivling *Pluteus salicinus*, klyvblad *Schizophyllum commune*, eldsopp *Boletus luridus* och guldkremla *Russula aurata*.

Vedlevande svampar inventerades av Hjortstam (1981). Han fann omkring 50 vedlevande svamparter i bokskogen. Vanligaste arter var *Athelia epiphylla*, *Brevicellicum olivascens*, purpurskinn *Chondrostereum purpureum*, tätskinn *Peniophora incarnata*, fransgryнна

Steccherinum fimbriatum, svarticka *Datronia mollis*, nätticka *Ceriporia reticulata* och platticka *Ganoderma applanatum*.

Bland senare funna vedlevande svampar kan nämnas korkmussling *Daedalea quercina* på ek, svartöra *Auricularia mesenterica* på alm kantöra *Hymenochaete tabacina* och porslinsnagelskivling *Oudemansiella mucida*.

Lägre fauna

De grova ekarna och bokarna hyser ett rikt och särpräglat insektsliv. Bålgeting (hotkategori 2, sårbar) har noterats. Under 1994 och 1995 har vedlevande skalbaggar undersökts av Rolf Granlund och Jan Pettersson, genom fångst med så kallade fönsterfällor. Funna arter redovisas i listan nedan. Fyra arter finns med på den så kallade rödlistan, samtliga i hotkategori 4. Undersökningen har genomförts i begränsad omfattning. Mot den bakgrunden har förvånansvärt många sällsynta arter påträffats, vilket tillsammans med de mycket intressanta lavfynden på bokar i närheten av reservatet förstärker de antaganden som finns om att bokbeståndet är spontant och mycket gammalt.

Familj	Art	
Leiodidae	<i>Anisotoma humeralis</i>	
Leiodidae	<i>Agathidium varians</i>	
Leiodidae	<i>Agathidium nigripenne</i>	
Silphidae	<i>Dendroxena quadrimaculata</i>	
Scydmaenidae	<i>Stenichnus godarti</i>	
Staphylinidae	<i>Quedius xanthopus</i>	
Staphylinidae	<i>Hapalarea ioptera</i>	
Staphylinidae	<i>Lesteva longelytra</i>	
Carabidae	<i>Amara familiaris</i>	
Carabidae	<i>Dromius agilis</i>	
Staphylinidae	<i>Lordithon lunulatus</i>	
Staphylinidae	<i>Tachyporus nitidulus</i>	
Staphylinidae	<i>Tachyporus hypnorum</i>	
Pselaphidae	<i>Bibloporus bicolor</i>	
Pselaphidae	<i>Euplectus punctatus</i>	
Helodidae	<i>Cyphon padi</i>	
Lucanidae	<i>Platycerus caraboides</i>	
Lucanidae	<i>Sinodendron cylindricum</i>	
Cantharidae	<i>Cantharis obscura</i>	
Cantharidae	<i>Cantharis decipiens</i>	
Elateridae	<i>Athous vittatus</i>	
Elateridae	<i>Melanotus castanipes</i>	
Eucnemidae	<i>Microrhagus pygmaeus</i>	
Dermestidae	<i>Ctesias serra</i>	
Anobidae	<i>Hedobia imperialis</i>	
Anobidae	<i>Hadrobregmus pertinax</i>	Dödsur
Anobidae	<i>Ptilinus pectinicornis</i>	
Anobidae	<i>Dorcatoma dresdensis</i>	
Anobidae	<i>Dorcatoma robusta</i>	Hotkat. 4

Cleridae	Opilo mollis	Hotkat. 4
Cleridae	Thanasimus formicarius	
Malachidae	Anthocomus coccineus	
Nitidulidae	Meligethes aeneus	
Nitidulidae	Epuraea rufomarginata	
Nitidulidae	Pocadius ferrugineus	
Rhizophagidae	Rhizophagus depressus	
Cryptophagidae	Cryptophagus dentatus	
Cryptophagidae	Cryptophagus scanicus	
Erotylidae	Triplax aenea	
Endomychidae	Endomychus coccineus	
Cicidae	Cis nitidus	
Colydidae	Synchita humeralis	
Pyrochroidae	Schizotus pectinicornis	
Salpingidae	Salpingus planirostris	
Salpingidae	Salpingus ruficollis	
Tenebrionidae	Allecula morio	Hotkat. 4
Alleculidae	Prionychus ater	Hotkat. 4
Anaspidae	Anaspis rufilabris	
Mordellidae	Mordellochroa abdominalis	
Melandryidae	Hallomenus binotatus	
Chrysomelidae	Gonioctena quinquepunctata ab.unicolor	
Apionidae	Apion dichroum	
Curculionidae	Otiorynchus singularis	
Curculionidae	Phyllobius argentatus	
Curculionidae	Polydrusus mollis	
Curculionidae	Barypeithes pellucides	
Curculionidae	Strophosoma melanogrammum	
Curculionidae	Stereonychus fraxini	
Curculionidae	Rhynchaenus pilosus	
Curculionidae	Rhynchaenus fagi	
Scolytidae	Dryocoetes autographus	
Scolytidae	Pityophthorus micrographus	

Även landsnäckor förekommer. Bland de vanligaste arterna i Ombergs bokskogar är linssnäcka och bukig spolsnäcka.

Däggdjur

Bland mårddjuren förekommer grävling och mård och bland klövdjuren finns älg och rådjur. Även fälthare och ekorre förekommer.

Fåglar

Fågellivet är rikt med en god förekomst av stenknäck (hotkategori 4.), grönsångare, grå flugsnappare, svartvit flugsnappare och koltrast. Även den mindre flugsnapparen (hotkat. 4) är årsviss i området. Området är viktigt framförallt ur hackspettsynpunkt, med tanke på de många

grova träden och förekomsten av stående död ved. Bland annat förekommer spillkråka (hotkategori 4), gröngöling, större- och mindre hackspett (hotkategori 4).

3.2 Tidigare markanvändning och kulturhistoria

I området har tidigare förekommit mindre åkrar och slättermarker. Detta framgår av äldre kartor från 1716 (Ekebom) och 1832 (Schött) över Ombergs Djurgård. Enligt 1716 års karta fanns här ett ledvaktartorp och ett litet torpställe. Ledvaktarens uppgift var att se till Djurgårdens stängsel, vara grindvakt, mata Konungens hjortar etc. Han hade i gengäld bl a mindre åkertegar och slättermark för höskörd till egen ko. I den nordöstra delen längs vägen kan man i dag se en långsmal terrass som rest av denna åker- och slättermark. Flera odlingsrösen finns intill. Åker och slättermark fanns även nedanför denna "terrass".

Den sydvästra delen av området, 3,15 ha, är sedan 1946 fredat som domänreservat. Vindfällda och torra träd fick dock avverkas och tas tillvara. Gran och torrträd stämplades 1948-49. Jakt har bedrivits i området. I bilaga 3 finns en kopia av beskrivning av domänreservatet (Öo 30) som gjordes i samband med besiktning av området 15 maj 1948.

Diskussioner har förts huruvida bokskogen är spontan eller införd av människan. Pollenstudier visar att boken förmodligen är spontan och att den etablerade sig på berget för omkring 2000 år sedan. Boken har sedan planterats på en del håll och i övrigt gynnats av den uppluckring av skogen som människan och betande djur åstadkom.

3.3 Nuvarande markanvändning

I området förekommer viss jakt. Området är ett välbesökt utflyktsmål.

3.4 Tillgänglighet

Reservatet kan nås via bilväg. Från riksväg 50 tar man av mot Stocklycke på Omberg. Strax efter Ellen Key's Strand finns en parkeringsplats vid vägen precis intill reservatet. Närmaste allmänna kommunikation är buss mellan Ödeshög och Vadstena samt bussförbindelsen mellan Ödeshög och Mjölby. Busshållplats finns vid Alvastra korset vid rv 50, ca 3 km från reservatet. Från parkeringsplatsen utgår en vandringsled mot Ellen Key's Strand och vidare norrut mot Stocklycke hamn. Strax norr om P-platsen finns en utgång en anslutande led ned till leden mellan Strand och Stocklycke. Lederna är utmärkta med röd markering.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Området är relativt välbesökt och vandringslederna är välfrekventerade. Slitage- och störningskänsligheten bedöms som liten även vid ett förhöjt besöksstryck. Besökare kanaliseras väl genom vandringslederna.

3.6 Källuppgifter

Området beskrivs i naturvårdsplanen Natur Kultur - miljöer i Östergötland (objekt N32 Ödeshögs kommun, klass). **Länsstyrelsen**. 1983, samt i handlingar rörande bildandet av Domänreservatet, Assi Domän AB.

Granolund, R. 1996. Artlista över vedlevande skalbaggar i bokreservatet. Manuskript.

Hjortstam, K. 1981. Notes on aphylophorales (Basidiomycetes) from Omberg, Östergötland, Sweden. Göteborgs Svampklubbs Årsskrift. 1981.

Nordin, A. 1996. Lavininventering. Hot- och signalarter i Östergötland. Länsstyrelsen

Tyler, G. 1985. Storsvampfloran i Ombergs bokskogar -en regional jämförelse. Svensk Botanisk Tidskrift 79(1985):117-123.

Historiska kartor:

Ekeboom, J. 1716. Ombergs diurgård, Charte beskrifning. Beskrivning tolkad av J. Dominique 1992 (Stencil).

Schött, S 1832. Karta öfver Ombergs Kronopark upprättad 1830-31.

II PLANDEL

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

1.1 Övergripande mål

Målet reservatets skötsel är att bevara och befrämja områdets utveckling mot naturskogsartad bokskog med förekomst av andra grova lövträd.

Området skall - inom ramen för detta mål - vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet och vetenskaplig forskning.

1.2 Generella riktlinjer

1.2.1 Skötsel av skogsmark

Kvalitetsmål:

-Området ska skötas så att det utvecklas mot en bokdominerad naturskog som innehåller alla de komponenter som är viktiga för överlevnaden av hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter.

- Mängden död ved ska öka i området.

Skötselprinciper:

Området i det tidigare domänreservatet ska huvudsakligen lämnas för fri utveckling. Eventuellt kan röjningar behövas för att gynna idegranen. I det område som ligger utanför det tidigare domänreservatet, där skogen är yngre, ska ett antal träd under planperioden huggas fram så att de kan utvecklas till grova dimensioner. I hela området ska yngre alm som konkurrerar med bok i krontaket huggas bort. Även yngre granar ska tas bort. Viss försiktig underröjning och luckhuggning ska göras där knottblomstret finns. Arten torde gynnas av ett måttligt ökat ljusinsläpp.

1.2.2 Jakt

Jakt efter annat än älg, rådjur, hare och räv är förbjuden i reservatet. I övrigt gäller de jaktbestämmelser som regleras i jaktlag med tillhörande förordningar. Markägaren innehar jakträtten.

1.2.3 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av den nya reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren (enligt svensk standard SIS 031522) och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

2 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Syftet med reservatet är i första hand att bevara och utveckla bokskogens naturvärden och skydda dess växt- och djurliv. Planeringen för friluftslivet bör inriktas på att informera besökarna om områdets naturvärden samt att kanalisera besökarna.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Anordningar för besökare

Parkeringsmöjligheter finns vid bilvägen till Stocklycke samt vid Ellen Key´s Strand, vilket torde vara tillräckligt.

I dag finns en strövstig för besökare längs med Vättern samt anslutande leder från bilvägen. Lederna är markerade med röda ringar på träden. Stigarna ska hållas fri från slyvegetation och vindfällen. Vindfällen ska om möjligt läggas åt sidan i stället för att sågas av på platsen.

2.2.2 Renhållning

Några särskilda anordningar bedöms för närvarande inte vara nödvändiga.

2.2.3 Information

Informationstavlor som beskriver områdets flora och fauna samt gränser och föreskrifter ska tas fram och sättas upp vid P-platserna, samt vid vandringsleden vid gränsen.

3 TILLSYN

Någon särskild tillsynsman för reservatet finns inte. Tillsyn ska ske av naturvårdsförvaltaren i samband med tillsyn av närliggande reservat.

4 UPPFÖLJNING OCH INVENTERINGAR

En inventering av mossor samt dokumentation och uppföljning av mängden död ved ska genomföras av naturvårdsförvaltaren under planperioden.

5 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning daterad 1997-12-13 (bilaga 2).

Bekostas av staten:

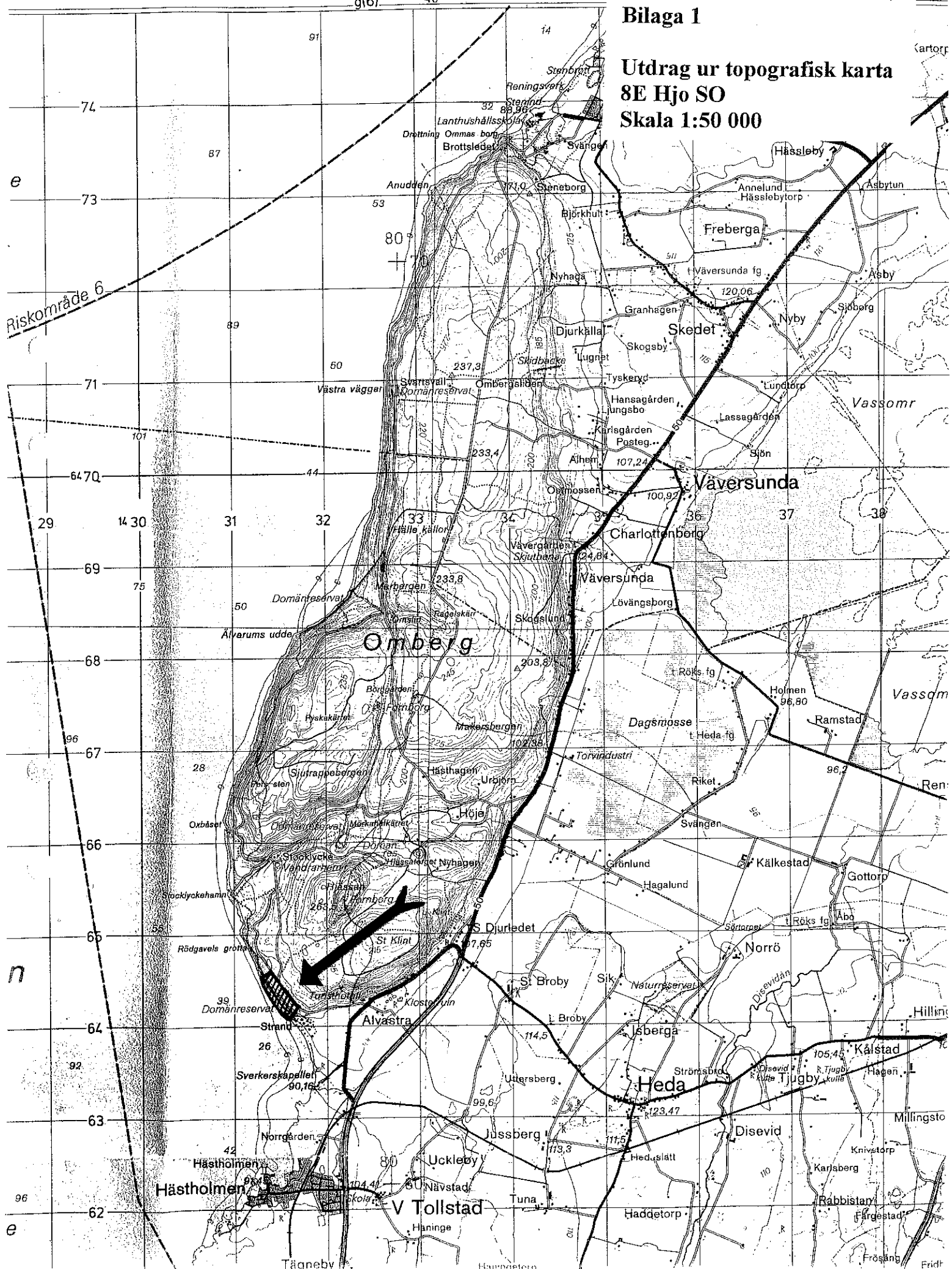
- * utmärkning av reservatets gräns
- * framtagande av informationsskyltar

- * underhåll av vandringsleder
- * uppsättning av reservatsskyltar och vägvisare
- * ställning för reservatsskyltar
- * frihuggning av enskilda träd och utgallring av alm och gran
 - * inventeringar

76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 R
129 130 131 132 133 134 135 136 137 138

Bilaga 1

Utdrag ur topografisk karta 8E Hjo SO Skala 1:50 000

EKONOMISK UTREDNING

1997-12-13

Engångskostnader

Informationsskyltar (A2 resp A3-format)	10 000 kr
Markering av reservatets gräns	6 000 kr
Skyltställning (2 st)	6 000 kr
Uppsättning av skyltar och ställning	6 000 kr
Vägvisningspilar (3 st)	2 000 kr
Inventering och uppföljning	10 000 kr
Summa:	40 000 kr

Underhållskostnader (årligen)

Underhåll av leder, två dagsverken	3 000 kr
Frihuggning av vissa lövträd	1 000 kr

Den ekonomiska kostnadsberäkningen grundar sig på 1997 års prisnivå.

Avskrift.

S.II:91.

Instrument vid besiktning den 15 maj 1948 av ett område - Öo 30 - å kronoparken Omberg, sk. III, i Karlsby revir, vilket enligt domänstyrelsens beslut den 12 juli 1946, nr S.II:417, skall tillsvidare skyddas.

Närvarande: f.d. byråchefen F. Aminoff och jägmästaren A. Chatillon-Winbergh.

Området, med en ytvidd av 3.15 hektar, omfattar en omkring 60 meter bred zon invid strandén av Vättern, med sträckning från Ellen Key's stiftelse Strand i söder till en längd i nordväst å omkring 520 meter. Det stupar, delvis brant, ned till Vättern.

Skogsmarken och skogsbeståndet.

Jordmänen består till väsentlig del av moränmargel å undergrund av granit, alltså en synnerligen bördig mark, vars bonitet gott kan uppskattas till 10 m³. Vid besiktningen företedde området en yppig busk- och örtvegetation. Gräsen voro ännu föga utvecklade.

Trädbeståndet bildas i huvudsak av bok jämte enstaka ekar, askar och granar. Aldern på huvudbeståndet är 130-160 år. I beståndet ingå osedvanligt många starkt greniga och flerstammiga bokar av verklig "Vrange bög"-typ.

Buskskiktet är artrikt och rätt yppigt. Förutom den ställvis rika föryngringen av bok observerades *Viburnum opulus*, *Lonicera xylosteum*, *Fraxinus excelsior*, *Berberis vulgaris*, *Sorbus aucuparia* och *suecica*, *Pyrus malus* var. *silvestris*, *Prunus padus*, *Crataegus oxyacantha*, *Cotoneaster integerrima*, *Rubus fruticosus*, *Rosa spec.*, *Daphne mezereum*, *Acer platanoides*, *Corylus avellana*, *Quercus robur*, *Populus tremula* och *Taxus baccata*; alltså en rik provkarta på sydsvensk busk- och undervegetation.

Av örter antecknades *Taraxacum spec.*, *Pulmonaria officinalis*, *Geranium silvaticum*, *Ranunculus acris*, *Scrophularia nodosa*, *Primula veris*, *Anemone hepatica*, *silvestris* och *ranunculoides*, *Geum révale*, *Aquilegia vulgaris*, *Viola riviniana*, *Orobus tuberosus*,

Allium ursinum och scorodoprasum, Aegopodium podagraria, Con-
vallaria majalis, Paris quadrifolia och Urtica dioica.

Det säregna hos detta område är framförallt den talrika före-
komsten av starkt greniga och flerstammiga bokar samt en för löv-
skog å kalkrik jordmån i landets södra delar karakteristisk art-
rik busk-och örtvegetation. Området visar ett vackert prov på den
bördigaste jordmånen på Omberg - detta "berg" som med sina marker
av såväl högsta som lägsta bonitet, sin mångfald av olika trädslag,
inhemska såväl som främmande, och sin växling av natur- och skogs-
odlade bestånd för varje besök synes avslöja nya hemligheter och
framstå som ett av de för våra södra landsdelar i skogligt hänseen-
de mest instruktiva skogsområdena.

Flerstammiga bokar av samma typ som inom detta reservat ha förut
funnits i rätt stor omfattning inom kronoparkens sydliga del. De ha
emellertid undan för undan uttagits i samband med huggningar för själv-
föryngring av bok, vilka i regeln lyckats utomordentligt väl och gett
upphov till unga bokbestånd, som väl kunna tävla med det bästa i den
vägen i våra genuina bokprovinser.

Fråga är huruvida boken inom detta område är från början spon-
tan eller om den uppkommit genom skogsodling såsom fallet bevisligen
är med andra bokbestånd inom denna del av kronoparken^{x/}. Alvastra klos-
ter anlades mot slutet av 1100-talet av Sverker d.ä. och troligt är
att munkar fört in bok å Omberg. Huruvida detta gäller boken här nere
vid Vätternstranden är ej gott att veta. Boken uppträder ju spontan ända
upp i norra Småland just utmed större sjöar och det kan vara möjligt
att boken vid Vätternstranden inom detta reservat är en parallellföre-
teelse till nämnda förekomster. En undersökning av äldre kartmaterial
skulle möjligen kunna ge viss ledning i detta hänseende.

Omberg var ända in på 1920-talet upplåtet till bete för hästar
och nötkreatur från den omgivande vida slättbygden och det är sanno-
likt att bokens här vanligt förekommande flerstammig- och grenighet
leder sitt upphov från betesskador. Tätare föryngringsgrupper av bok
omkring de vanväxna bokarna synas ej förete anlag till sådan utveckling.

Syftet med fridlysningen är att bevara ett prov på äldre, rätt grov
bokskog i västslutningen ner mot Vättern med sina karakteristiska in-
divid av "Vrange bög" - typ, - ett bestånd, vari verkligt skogsvårdande

x/ Ent. Eric Hultqvists atlas
skulle boken inom detta om-
råde vara wild. 25/5-54

huggningar ej verkställda. Områdets belägenhet omedelbart nere vid stranden av Vättern motiverar dess skyddande även ur landskapsvårdens synpunkt. Av intresse blir att följa utvecklingen av den nya generationen av bokar som nu växer upp sida vid sida om de gamla missformade bokarna.

Behandling.

Vid förevarande besök genomgicks området i sin helhet med stämpling av oss besiktningsmän. Därvid påstämplades för avverkning 1948-49 all gran ävensom torra eller starkt torkande träd av storm sönderspjälkade stammar samt träd som trycka och stå till påtagligt hinder för den vidare utvecklingen av livskraftiga bokar vare sig dessa äro starkt greniga eller rakvuxna. Enahanda behandling jämte tillvaratagande av uppkommande vindfällen bör även framdeles i erforderliga fall komma bokbeståndet - även däri insprängda ekar och askar - till del. Stockholm den 15 december 1948.

F. Aminoff

Bestyrkes å tjänstens vägnar:

M. Magnell

Den 11/5 1951 besiktigade jag åter detta reservat i sällskap med jäg. H. Årland och Kemojäg. K. E. Johansson, varvid befaras att den övre östra gränsen inte var genom målning markerad på marken. Därjämte iakttoas att stiftelsen Strand uttygare använde den sydligaste delen av reservatet - trots att där är uppsatt en pälk med blick med inskription "Föredat av Kgl. Domänstyrelsen" - till avtygplattor. - Jäg. Årland skulle säga att, om möjligt, få rättelse i detta omdömeslösa intrång. - Jäg. skulle därjämte låta måla upp den övre gränsen.

2/6 1951 *Å Å*